

Seminář k třicátému výročí Vítězného února a k aktuálním úkolům rozvoje marxisticko-leninské sociologie v ČSSR

Ve dnech 8.—10. února 1978 uspořádala sociologická sekce Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV, československá část XIII. problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí „Dělnická třída ve světovém revolučním procesu“ a československá část XVI. problémové komise „Evoluce sociální struktury socialistické společnosti; sociální plánování a prognózování“ ve spolupráci s Československou sociologickou společností při ČSAV v Domě vědeckých pracovníků v Liblicích u Mělníka seminář věnovaný třicátému výročí Vítězného února a aktuálním otázkám rozvoje marxisticko-leninské sociologie v ČSSR. Semináře se zúčastnili pracovníci pořádajícího ústavu, problémových komisí a členové Sociologické společnosti z řady dalších institucí — Ústavu pro filozofii a sociologii v Bratislavě, z Ústavu pro výzkum veřejného mínění v Praze, z Ústavu pro výzkum životní úrovně v Bratislavě, z kateder sociologie na vysokých školách atd. Seminář organicky skloubil obě stránky tématu — jubilejní a pracovní — tak, že konkrétně zaměřené referáty a diskusní příspěvky prakticky dokumentovaly, jak široké cesty otevřel Únor pro naši společnost a v jejím rámci pro společenské vědy.

Tento záměr semináře ostatně vyjádřil ve svém úvodním slově vedoucí sociologické sekce ÚFS F. Charvát, když řekl, že jubileum Vítězného února je pro nás nejen impulsem k zamyšlení nad stavem společenských věd a jejich přínosem k budování socialismu, ale i stimulem dalšího úsilí při řešení vědecky i společensky stále náročnějších úkolů, které před naši sociologii staví socialistická praxe. Prolnutí jubilejního zamyšlení se zcela konkrétními analýzami, informacemi a náměty týkajícími se naší dnešní reality bylo charakteristické pro celý průběh jednání.

Vlastní program semináře byl zahájen referátem F. Zicha (Vysoká škola politická (V KSC) nazvaným *Vítězný únor, dynamika společenských procesů a úkoly marxisticko-leninské sociologie*. F. Zich v něm zhodnotil vývoj marxistické sociologie, umožněný právě tím, že historický mezník Února otevřel prostor pro rozvoj společenských věd. Přes různé nesnáze, zejména pravicové a revizionistické deformace v šedesátých letech, se marxistická sociologie postupně zformovala v nedílnou a významnou součást systému marxismu-leninismu. I když dnešní sociologická fronta již dosáhla řady úspěchů, dosud plně nevyužívá svých metod a možností a nepokrývá všechny stránky svého společenského poslání. Rezervy spočívají hlavně v možnostech využívání výzkumů v praxi budování rozvinuté socialistické společnosti. Není také dostatečně rozpracována obecná marxistická sociologická teorie pro oblast sociálních procesů a jejich dynamiky. Tato teorie musí vycházet z historického materialismu a navazovat na vědecký komunismus a politickou ekonomii jako nejobecnější společenské teorie.

Únorové události roku 1948 dynamizovaly a zásadně kvalitativně změnily či ovlivnily všechny sociální procesy. Jako významný příklad lze uvést jednu z celé řady přeměn — růst dynamiky kolektivismu ve společnosti na základě rozvoje ekonomické základny společnosti při současném neustálém rozšiřování prostoru pro rozvoj a realizaci jednotlivce. V čele všech těchto procesů stojí nejprogresivnější společenská síla, dělnická třída, vedená komunistickou stranou.

Úkoly marxistické sociologie v příštím období je možno spatřovat v propracování metodologie zkoumání dynamických aspektů sociální struktury, koncipování obecné teorie sociálních procesů.

Jako druhý promluvil prof. J. Kohout (Vysoká škola ekonomická, Praha) na téma *uplatnění sociologie v řízení společenských procesů*. Také on zajímavými postřehy ilustroval cestu, která se Únorem pro naše společenské vědy otevřela. Objektivní potřeba řídit socialistickou společnost, a to v prvé řadě její ekonomiku, vyvolala intenzivní rozvoj jak politické ekonomie, tak úsekových ekonomik, zároveň však i dalších věd schopných analyzovat stále složitější sociální realitu a poskytovat podklady k řešení velmi aktuálních společenských problémů.

V tomto klimatu se rozvíjela i marxistická průmyslová sociologie, a to v úzké vazbě na mohutný rozmach průmyslu v naší zemi. Její pojetí bylo takové, že svůj

předmět nikdy nezužovala jen na podnik či odvětví, což bývá častým problémem buržoazní sociologie (např. pojetí podniku v teoriích Maya a Roetlingsbergera). V procesu svého vývoje neměla marxistická průmyslová sociologie možnosti navázat na tradice v československé sociologii. Přestože první republika byla průmyslově velmi vyspělou zemí, byly zde rozvíjeny spíše jiné sociologické disciplíny.

Po vítězství dělnické třídy se otevřela možnost i nutnost cílevědomě řídit řadu sociálních procesů. K. Gottwald formuloval například již v období dvouletky požadavky na výzkum veřejného mínění a ocenil ministerstva, která využívají tento výzkum pro řízení práce svých resortů. Zdařile označil výzkum veřejného mínění za seismograf první pětiletky.

Současná etapa budování rozvinuté socialistické společnosti staví před sociologii výsoce závažné problémy, z nichž řada se týká oblasti řízení. Intenzivní rozmach naší ekonomiky vyžaduje od ekonomické sociologie vědecké rozpracování zcela specifických otázek (jako jsou účast pracujících na řízení, koherence pracovních kolektivů, sociální podmínky rozvoje iniciativy pracujících, hledání cest k omezování negativních jevů, například fluktuace, absence atd.), jejichž pouze empirické konstatování neumožňuje hlubší zásahy řízení, neboť neodhaluje hlubší příčiny a určující vazby na jiné, například ekonomické, ideologické a další jevy.

F. Charvát (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV) podal celkový přehled o *mezinárodní spolupráci ve společenských vědách socialistických zemí*, zhodnotil význam této spolupráce a její předpoklady organizační a věcné.

Základem organizačního zajištění je smlouva o mnohostranné spolupráci akademií věd socialistických zemí. V jejím rámci se vytvářejí problémové komise jako nadnárodní koordinační orgány mezinárodní vědecké spolupráce. Jejich činnost není zaměřena pouze na výměnu zkušeností a poznatků z vědecké práce. Současná společenská praxe vyžaduje již realizaci společných projektů, utváření dlouhodobé a systematicky spolupracujících výzkumných skupin.

Ústav pro filozofii a sociologii se podílí na práci tří problémových komisí:

- a) XII. problémové komise „K otázkám ideologického boje v podmínkách dvou světových soustav“, jejíž gesci má ČSAV;
- b) XIII. problémové komise „Dělnická třída ve světovém revolučním procesu“, jejímž gestorem je Akademie věd SSSR;
- c) XVI. problémové komise „Evoluce sociální struktury socialistické společnosti; sociální plánování a prognózování“, kterou koordinuje Polská akademie věd.

Věcná stránka integrace obsahuje řadu problémů. Je nutno ujasnit, konfrontovat a posléze ztotožnit východiska a přístupy různých vědeckých pracovníků z různých zemí. Velmi závažným úkolem je řešit metodologické otázky, v nichž se do značné míry koncentrují i otázky obsahové.

Věda a společenská praxe se dostávají na novou, kvantitativně vyšší úroveň a musí proto stále rozvíjet svůj gnoseologický aparát, aby mohly účinně přispívat k řešení stále složitějších úkolů společenské praxe.

Naléhavost řešení metodologických otázek je patrna na všech úrovních sociologické práce. Jde zejména o rozšiřování obsahu vědeckých kategorií, který není ničím konstantním. S tím souvisí i neustálé rozšiřování poznávacích přístupů a důraz na komplexnost poznatků. Současné potřeby společenské praxe se musí odrazit i v dynamice obsahu vědeckých kategorií, směřujících ke stále adekvátnějšímu vyjádření složitých jevů soudobé společenské praxe. Dynamicky je třeba chápat i otázku technik sociologického výzkumu, vidět skutečnost, že tradiční statisticky deskriptivní metody nejsou dostačující pro efektivní řízení společenských procesů a že i zde musíme rozvíjet aplikaci technik operačního výzkumu, „sociálního rozšíření“ ekonomických her apod.

Otázka rozvoje nového obsahu kategorií se projevuje i v práci problémových komisí. Jako příklad může posloužit diskuse v XVI. problémové komisi o kategorii sblížování dělnické třídy a inteligence, sblížování fyzické a duševní práce. Pojem sblížování je zde rozpracováván komplexně, z hlediska dialektického vývoje všech sociálních skupin k syntetickému úběžníku, jehož dynamickým jádrem je přirozené dělnická třída.

Rozvoj integračních tendencí dostává solidní bázi, některé postupy jsou společnou prací již ověřeny. Vědecká spolupráce socialistických zemí není mnohostranná pouze počtem účastníků, ale i obsahem a rozsahem činnosti.

Jde přitom o všestranný rozvoj takové spolupráce, která by nebyla záležitostí akademických institucí, která by byla věcí celé naší sociologické fronty.

V. Bauch podal ve svém vystoupení informaci o činnosti XVI. problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí. Komise byla ustavena v roce 1974 na prvním zasedání zástupců sociologických pracovišť socialistických zemí ve Varšavě. Jejím tématem je výzkum vývoje sociální struktury socialistické společnosti, společenské plánování a prognózování. Předsedou komise je profesor W. Wesolowski, zástupce ředitele Ústavu základních problémů marxismu-leninismu ÚV PSDS, členy představitelé vědeckovýzkumných pracovišť evropských socialistických zemí.

Komise formulovala svůj program na léta 1976–1980 a vytvořila pracovní skupiny pro řešení jednotlivých problémů. Vydává vlastní informační bulletin.

Od roku 1974 se sešla třikrát (v roce 1975 v Moskvě, v roce 1976 v Sofii a v roce 1977 v Budapešti). Informační bulletin vyšel v roce 1976 a 1977 a v nejbližších měsících vyjde další číslo s materiály ze zasedání problémové komise v Budapešti v roce 1977.

V rámci komise pracují v současné době tyto pracovní skupiny:

1. Dělnická třída v sociální struktuře socialistické společnosti (koordinátor AV SSSR);
2. Inteligence v sociální struktuře socialistické společnosti (koordinátor AV NDR);
3. Vzdělání a sociální struktura v socialistické společnosti (koordinátor AV MLR);
4. Vliv demografických procesů na rozvoj sociální struktury socialistické společnosti (koordinátor AV BLR);
5. Formování socialistického způsobu života (koordinátor AV PLR);
6. Plánování a prognózování sociálních procesů (koordinátor ČSAV);
7. Zkušenosti výzkumů procesů sociálního rozvoje (koordinátor AV SSSR).

Období prvních let působení této problémové komise bylo zaměřené na společný postup ve světové sociologické asociaci a na přípravu materiálů pro IX. světový sociologický kongres v roce 1978 v Uppsale.

Na tomto kongresu budou předloženy tři společné publikace: *Socialistický rozvoj socialistické dělnické třídy v socialistických státech*; *Intelligence v socialistické společnosti*; *Plánování a prognózování sociálních procesů*.

Poslední zasedání problémové komise orientovalo členy k dalším aktuálním problémům, jako jsou rodina, migrace a vliv demografických procesů na reprodukci sociálních skupin.

F. Kutta (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV) se ve svém příspěvku zaměřil na otázky sociálního plánování a prognózování. Nastínil genezi této nové oborové disciplíny, cestu jejího rozvoje otevřenou Vítězným únorem a budováním socialistické společnosti, a zhodnotil dosažené výsledky.

Základem marxistické teorie sociálního plánování a prognózování je dialektický a historický materialismus; ve svém konkrétním výrazu se opírá o čtyři zdroje:

1. teorii a praxi socialistické racionalizace;
2. teorii produktivity práce a efektivnosti;
3. teorii státu a práva;
4. teorii optimálního plánování.

ad 1. V oblasti rozvoje teorie a praxe socialistické racionalizace sehrála významnou roli tradiční československá racionalizátorská škola, praxeologická škola polská a především sovětská škola NOT, založená V. I. Leninem.

ad 2. Teorie produktivity práce a efektivnosti je v socialistické společnosti charakterizována zcela jiným pojetím než ve společnosti kapitalistické. Za socialismu má její rozvoj stále širší prostor a vzrůstá počet ukazatelů. Současně se do jisté míry omezuje vypovídací schopnost tradičních ekonomických ukazatelů a je třeba konstruovat ukazatele sociálně ekonomické. Inovační cyklus věda – technika – výroba bylo již nutno doplnit o fázi užití, čímž se těžiště přesunulo na ukazatele užité hodnoty. Jiným aspektem, který vstupuje do tohoto cyklu v poslední době, je aspekt ekologický a další faktory sociální. Před sociologií stojí závažný problém vytvořit systém sociálních ukazatelů a normativů jako objektivní základ sociálního plánování a prognózování. Na tomto systému se pracuje.

ad 3. Teorie státu a práva poskytuje rozbor politického systému, v němž je zakotven nový systém sociálních institucí jako realizátorů plánovacího systému řízení sociálních procesů v rámci státního politického a stranického řízení.

ad 4. Teorie optimálního dlouhodobého plánování, vytvořená v SSSR, zdůrazňuje nutnost prodloužení časového horizontu plánu, doplnění tradičního systému o systém prognostiky, generálních a realizačních programů a perspektivního plánu. Zdůraz-

ňuje se princip cílově programový, který zvýrazňuje prohloubení demokratického centralismu řízení.

V závěru svého referátu s. Kutta zdůraznil nutnost komplexního sociologického přístupu, integrujícího i přístupy jiných vědních disciplín, například ekonomie, psychologie, kybernetiky atd.

K problematice XIII. problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí Dělnická třída ve světovém revolučním procesu — k jejímu organizačnímu členění, koordinační činnosti, institucionálnímu a personálnímu složení, vědecko-výzkumné orientaci, včetně sociologických výzkumů, které jsou v jejím rámci realizovány, a dosavadním vědeckým výsledkům hovořil V. Dubský (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV).

Tato problémová komise byla ustavena v květnu 1978 a sdružuje vědce ze šesti socialistických zemí — BLR, ČSSR, MLR, NDR, PLR a SSSR. Jejím gestorem je Akademie věd SSSR a předsedou člen korespondent AV SSSR T. T. Timofejev, ředitel Ústavu mezinárodního dělnického hnutí AV SSSR. Její československou část tvoří vědeckí pracovníci Vysoké školy politické ÚV KSČ, Ústavu marxismu-leninismu ÚV KSS, vysokých škol a Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV a SAV.

Za téměř šest let jejího působení se konalo dvanáct plenárních zasedání, která byla věnována jednak vědecko-organizačním a publikačním záležitostem, jednak vždy obsahovala mezinárodní sympozium k určitému tématu, závažnému pro analýzu sledované problematiky.

Pouze za poslední tři roky se konala v rámci plenárního zasedání problémové komise mezinárodní vědecká sympozia k této tematice: dialektika obecného a zvláštního ve světovém revolučním procesu; sociální politika komunistických stran v procesu rozvoje socialistické společnosti; sociální změny v Evropě a boj dělnické třídy v kapitalistických zemích; otázky boje proti monopolistickému kapitálu, za demokracii a socialismus; dělnická třída a vědeckotechnická revoluce; 60. výročí VŘSR a mezinárodní dělnické hnutí.

Pro tento rok se plánují dvě další obdobné mezinárodní akce k problematice: otázky boje za jednotu dělnické třídy; boj za volbu cesty rozvoje osvobozených zemí.

Pro současnou práci problémové komise mělo zásadní význam její IX. plenární zasedání (v září 1975 v MLR), na němž byl schválen plán činnosti na pětileté období 1976—1980, zaměřený na tyto obsahové okruhy:

- zákonitosti vývoje světového proletariátu a jeho třídního boje (dějiny a současnost);
- problémy dělnického hnutí v zemích imperialismu;
- politika strany a dělnická třída v současné etapě rozvoje socialistické společnosti;
- dělnická třída a mládež;
- kritika antimarxistických koncepcí v otázkách dělnické třídy;
- dělnická třída a vědeckotechnická revoluce;
- vývoj dělnické třídy v zemích světové socialistické soustavy;
- dělnická třída a boj za volbu cesty rozvoje osvobozených zemí (historické zkušenosti a současné problémy).

Těmito tématy je dán obsah vědecké práce osmi pracovních skupin.

Vědecko-výzkumná i publikační činnost nabývají rok od roku na rozsahu i záběru. Ve dvou pracovních skupinách se realizují dva mezinárodní komparativní výzkumy. Ve 4. pracovní skupině je to výzkum *Životní dráhy mládeže v socialistické společnosti*, jehož cílem je postihnout obecně a zvláštní v různých důležitých oblastech života mladé generace v souboré socialistické společnosti, zejména vzdělanostní a kvalifikační dráhu, faktory ovlivňující volbu povolání, adaptaci na pracoviště, spokojenost s vykonávaným povoláním, hodnotový systém mladých pracujících atd., pokusit se analyzovat tak závažné společenské procesy doplňování dělnické třídy a dalších společenských skupin mladými lidmi.

V 6. pracovní skupině se uskutečnil mezinárodní srovnávací výzkum *Automatizace a průmysloví dělníci*, jehož se účastnili výzkumníci ze šesti socialistických a devíti kapitalistických zemí. Byl v něm zkoumán vliv nové techniky a technologie na vědomí dělníků, analyzovány změny v obsahu a charakteru práce, kolektivní citění a soudržnost, smysl pro kolektiv, vliv na pohyb ve struktuře pracovních hodnot atd.

Závěrem k bilanci necelých šesti let vědecké činnosti této problémové komise je možno říci, že její vědeckovýzkumné skupiny dnes zabírají širokou škálu aspektů problematiky dělnické třídy, a to jak v zemích socialistického společenství, tak i v kapitalistických státech a rozvojových zemích, od tematiky zaměřené na historii

mezinárodního dělnického hnutí až po sociologické zkoumání změn a postavení dělnické třídy v různých etapách vývoje jak kapitalistické, tak i socialistické společnosti.

A. Matějovský (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV) se ve svém referátu vrátil k činnosti XVI. problémové komise a podrobněji se zabýval sociologickými výzkumy prováděnými v rámci její činnosti a některými problémy s tím spojenými.

První z výzkumů zaměřený na *rozvoj dělnické třídy a inteligence v procesu sblížení fyzické a duševní práce*, je v současné době ve stadiu příprav definitivních výzkumných nástrojů; v zúčastněných zemích byl proveden předvýzkum. Druhý — *vliv vysokoškolského vzdělání na reprodukci a vývoj sociální struktury socialismu* — byl uskutečněn v roce 1977 a do konce prvního pololetí 1978 je plánováno dokončení národních zpráv, na jejichž základě bude pak připravena společná monografie na téma *vysokoškolské vzdělání a sociální struktura socialismu*.

Dosavadní zkušenosti z přípravy a realizace konkrétních sociologických výzkumů komparativního charakteru, tj. výzkumů, jejichž cílem je poznání obecných a zvláštních tendencí vývoje sociálně třídní struktury socialistické společnosti v současné etapě jejího vývoje, poskytují řadu podnětů k zamyšlení nad metodologickou koncepcí i nad některými metodickými problémy těchto mezinárodních výzkumů. Hledání odpovědí na tyto otázky je dnes jednou z cest, jimiž československá sociologie naplňuje možnosti vědeckého poznání socialismu, otevřené před třiceti lety vítězstvím dělnické třídy v Únoru 1948.

Prudké tempo rozvoje mezinárodní spolupráce sociologických pracovišť socialistických zemí někdy předbíhá vývoj metod a technik, které mají jednotlivá pracoviště k řešení konkrétních výzkumných problémů k dispozici. Tak je například problém srovnatelnosti výsledků sociologických výzkumů prozatím řešen vypracováním unifikovaných výzkumných technik, přičemž není jisté, zda informace získané takovou jednotnou technikou vypovídají vždy o stejných aspektech sledovaných sociálních jevů a procesů. Stejně i při interpretaci výsledků mezinárodních výzkumů v kontextu jednotlivých zemí se projevuje značná závislost možnosti této interpretace na stavu poznání sledovaných problémů v těchto zemích. Je-li úroveň poznání výrazněji odlišná, je obtížné dosáhnout stejné úrovně interpretace dat z mezinárodních výzkumů. Tyto metodické problémy znovu potvrzují, že rozvoj metod a technik sociologického výzkumu závisí na náročnosti výzkumných úkolů, které sociologie řeší, a v tomto smyslu jsou i mezinárodní komparativní výzkumy novým impulsem pro zkvalitnění metodické výbavy československé sociologie.

Dalším závažným problémem mezinárodních výzkumů je disproporce mezi snahou řešit zvolenou tematiku pokud možno komplexně a mezi schopností identifikovat podstatné, nejdůležitější souvislosti a vztahy sledovaných procesů vývoje sociální struktury. Ne vždy dostatečná teoretická fundovanost při vymezení podstatných charakteristik některých aspektů vývoje sociální struktury vede v koncepci projektů k přílišnému rozsahu sledované problematiky, výzkumy jsou neúnosně zatěžovány snahou získat co nejkomplexnější informaci. V některých případech platí, že konkrétní obsah výzkumu je dán spíše snahou zjistit vše, co je o daném tématu vůbec možné zjistit, než logickou a teoreticky fundovanou koncepcí, která jednoznačně zachycuje ty sociální jevy, které vypovídají o podstatných stránkách současné sociální reality. I v tomto směru je příprava mezinárodních sociologických výzkumů naléhavou výzvou ke zkvalitnění teoretických koncepcí současné marxistické sociologie i k větší teoretické odvaze při formulování východisek konkrétních empirických výzkumů.

Základním rámcem musí být přístup k poznání socialistické společnosti nejen v optice diskontinuity vývoje od kapitalismu k socialismu, ale i v optice kontinuity vývoje socialismu samotného, v optice zásadní změny, která byla v letech výstavby socialismu uskutečněna jak v ČSSR, tak v ostatních socialistických zemích.

B. Filipcová (Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV) přispěla k programu semináře referátem věnovaným některým *teoreticko-metodologickým otázkám sociologického bádání*, které vystupují do popředí v souvislosti s Jednotným programem společenských věd.

Naznačila pět problémových okruhů:

- a) Chceme-li proniknout k podstatě jakéhokoli jevu (procesu) — a právě tato vrstva skutečnosti je rozhodující pro řízení a prognózování — musíme jej zkoumat nikoli v jeho autonomii, ale jako součást společenského celku, z hlediska jeho místa a funkce ve společenském systému a vývojové intence (systémem determinované). Společenské jevy jsou vždy zároveň procesy — ty jsou formou jejich existence; v našich podmínkách jde o sociální procesy, které jsou nositeli kvalitativní změny. Je proto nutno zkoumat společenské jevy — procesy v jejich systémové uspořáda-

nosti, kdy sám společenský systém je předmětem kvalitativní změny, která je ve vztahu k jeho elementům primární, kauzálně determinující.

- b) Kvalitativní změna celku je spojena v první řadě se změnou výrobních a ostatních společenských vztahů, s postupujícím procesem zespoločšťování, který přesahuje hranice výroby, se změnou povahy rozporů. Společenský systém provedl dějinný obrat směrem k člověku, nyní jde o to, aby i třídně determinované individuum provedlo „kopernikánský obrat“ směrem ke společnosti, k interiorizaci společenských potřeb. Rozhodující úloha připadá v této souvislosti dělnické třídě.
- c) Nová povaha společenského celku zvyšuje složitost vazeb mezi prvky společenského systému, a to jak z hlediska předmětných sfér života společnosti, tak z hlediska subjektů dějinné činnosti; zvyšuje stupeň jeho organizovanosti. Pro řízení společnosti je třeba nejenom poznávat a ovládnout řízení sociálních procesů — v jednotlivých sférách společenské reality — v jejich vzájemné provázanosti a hierarchické uspořádanosti, jež odráží dějinnou kauzalitu, ale poznávat a ovládnout i řízení celého řetězu zprostředkování mezi společností a sociálně třídně zakotveným individuem, zprostředkování, jehož hlavním nositelem jsou instituce.
- d) Uvedené problémy vyžadují hlubší propracování kategorie kvality, kvalitativní změny ve společnosti jako procesu s rozlišením jeho fází.
- e) Veškeré poznání, které má být nástrojem řízení, se konečně musí intenzivně zabývat problematikou cílů společenského rozvoje.

Tato otázka je tím naléhavější, čím dokonaleji funguje nový společenský systém, čím více rostou zdroje, které má společnost k dispozici, čím více jsou saturovány známé potřeby.

L. Vacek (Ústav pro výzkum veřejného mínění při FSÚ) informoval o přípravách na IX. světový sociologický kongres, který se koná v srpnu t. r. v Uppsale. Seznámil účastníky semináře s obsahem a formami jednání tohoto vrcholného shromáždění sociologů, zhodnotil hlavní výsledky dosavadní práce československého přípravného výboru a nastínil úkoly, které je třeba v rámci kvalitní přípravy ještě splnit.

Seminář splnil záměry organizátorů. Konkrétní pracovní program probíhal v organizační vazbě na zhodnocení zásadní historické události, již byl Vítězný únor, který otevřel cestu rozvoje společenských věd.

V řadě příspěvků byla osvětlena rostoucí úloha mezinárodní vědecké spolupráce, jež v současnosti dosahuje nové kvalitativní úrovně a odráží objektivní potřeby zemí socialistického společenství. Zainteresovaná sociologická veřejnost byla podrobně informována o směrech činnosti a formách práce československých částí XIII. a XVI. problémové komise mnohostranné spolupráce akademií věd socialistických zemí.

Jednání bylo příležitostí pro užitečnou a podnětnou výměnu názorů přítomných odborníků v řadě otázek, jež mají v současnosti nemalý význam pro rozvoj jednotlivých úseků sociologie.

Vladimír Dubský — Eva Bártová

Třináctá mezinárodní konference zástupců filozofických a sociologických časopisů socialistických zemí

Pravidelná pracovní konference zástupců filozofických a sociologických časopisů socialistických zemí se po dvouleté přestávce konala v prosinci 1977 ve Středisku Polské akademie věd v Mogilanách u Krakova. Zúčastnili se jí delegáti těchto zemí, časopisů a institucí:

BLR:

Filozofska misl — Todor Stojčev

Sociologičeski problemi — Veličko Dobrijanov, Radi Vasilev

MLR:

Magyar filozófiai szemle — Artur Kis, Elemer Kéri

Szociológia — Tamás Szecskő, Róbert Tardos

NDR:

Deutsche Zeitschrift für Philosophie — Frank Rupprecht, Rolf Kirchhoff, Wolfgang Blumenthal

Akademie der Sozialwissenschaften — Jürgen Schmollack, Wolfgang Eichhorn, Horst Jetzschmann

PLR:

Studia filozoficzne — Janusz Kuczyński, Janusz Stawiński, Maria Kotowska

Dialectics and Humanism — Zdzisław Cackowski